

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)
на тему: «Облік, контроль та аналіз виробничих запасів підприємств
(на прикладі КП «ТМО»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ 6 курсу 1 групи

Панченко Анастасія Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(підпис)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. При здійсненні своєї господарської діяльності підприємства тим чи іншим способом використовують у цьому процесі запаси, а певний рівень виробничих запасів та їх постійна наявність є важливою умовою забезпечення безперебійності роботи підприємства. Так виробничі запаси впливають на ритмічність, постійність й безперервність та гарантують його економічну безпеку. Окрім того, виробничі запаси здійснюють вплив на фінансовий стан підприємства, а саме, на його ліквідність, платоспроможність, забезпеченість власними оборотними коштами та фінансову стійкість, тому потребують детального дослідження в частині обліку, управління, контролю та аналізу.

Проблемам обліку й контролю виробничих запасів присвячено багато робіт учених-економістів, таких як Безруких П. С., Білова Н., Бобро А., Бойко В. М., Борисов А. Б., Бутинець Ф. Ф., Даєнічева В. А., Ковальов В. В., Оглобін А. А., Пушкар М. С., Сонко В., Стівенсон В., Швець І. Б., Шомштейн А. А., Якобс Р., Чейз Р..

Вагомий внесок зробили науковці, які досліджували питання з обліку та контролю виробничих запасів, але відмітимо, що в багатьох питаннях нема однозначності та узгодженості, тож це означає, що є багато аспектів, які потребують розвитку та удосконалення й саме це зумовило вибір теми роботи, постановку завдань і вказує на її актуальність.

Мета дослідження. Мета кваліфікаційної роботи магістерського ступеню полягає у дослідженні теоретичних засад та виявленні недоліків і на їх основі запропонувати шляхи вдосконалення обліку та контролю виробничих запасів.

Завдання дослідження:

- розглянути економічну сутність поняття виробничих запасів та їх структуру, дослідити класифікацію та оцінку;
- вивчити порядок документального оформлення та особливості обліку інформації про виробничі запаси;
- ознайомитися з особливостями ведення обліку на підприємстві КП «ТМО» та розробити рекомендації щодо покращення;
- дослідити контроль виробничих запасів на досліджуваному підприємстві та запропонувати рекомендації щодо її поліпшення;
- провести аналіз ефективності використання виробничих запасів на КП «ТМО»;
- побудувати економіко-математичну модель за даними звітності КП «ТМО».

Об'єкт дослідження – операції та процеси пов'язані з обліком та контролем виробничих запасів підприємства.

Предмет дослідження – сукупність, яка об'єднує теоретичні, методичні, організаційні і практичні засади обліку й контролю виробничих запасів у КП «ТМО».

Методи дослідження. До основних методів дослідження, що були використані при написанні роботи належать метод індукції та дедукції, логічний та історичний підходи, теоретичного узагальнення – для розкриття сутності понять.

При здійсненні аналізу щодо обраної теми використовувалися методи порівняння, вертикальний та горизонтальний метод при проведенні аналізу, застосовано вибіркове спостереження та групування при дослідженні теоретичних

аспектів, використано також при аналізі та прогнозуванні методи графічного відображення, моделювання та прогнозування.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є: українські та зарубіжні науково-економічні джерела, чинне законодавство України, нормативно-правові акти, електронні ресурси, інтернет-сайти, загальні положення, документація, звітність та інша інформація КП «ТМО».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота студента складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування) та 13-и додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 67 сторінках. Робота містить 27 таблиць, 10 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження опубліковано наукові роботи: Панченко А. С. Аналіз політики управління оборотними активами (на прикладі Приватне акціонерне товариство "Київська Кондитерська Фабрика "Рошен"). *Збірник науково практичних статей*. Одеса, 2022. С. 80–86; Панченко А. С. Обґрунтування виробничого плану підприємства на основі управлінського аналізу. *Збірник науково практичних статей*. Одеса, 2022. С. 268–274.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Виробничі запаси: теоретичні аспекти обліку»** розглянуто сутність та визначення виробничих запасів, їх класифікацію, охарактеризовано нормативно-правову базу регулювання даної бухгалтерської ділянки, систему обліку відповідно до національних стандартів, сформульовано сучасні проблеми, які виникають в процесі оцінки та обліку виробничих запасів.

У другому розділі **«Облік виробничих запасів на прикладі Комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси»** надано загальну економічну характеристику базового підприємства, охарактеризовано діючу модель обліку виробничих запасів, надано рекомендації щодо удосконалення системи обліку руху виробничих запасів.

У третьому розділі **«Контроль та аналіз виробничих запасів»** розглянуто систему контролю виробничих запасів, запропоновано шляхи її покращення, проведено аналіз динаміки та структури виробничих запасів, аналіз матеріаломісткості, аналіз ефективності використання виробничих запасів, аналіз показників фінансової стійкості, кореляційно-регресійний аналіз, побудовано модель.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеної роботи встановлено:

1. Виробничі запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. У роботі було розглянуто структуру виробничих запасів та досліджено їх класифікацію та оцінку.

2. Порядок документального обліку виробничих запасів, який включає вчасне, достовірне первинне документальне оформлення операцій щодо виробничих запасів та правильного відображення цих операцій в бухгалтерському обліку та звітності.

3. Особливості ведення обліку виробничих запасів у КП «ТМО» так, ведення бухгалтерського обліку покладено на відділ бухгалтерії при постійній взаємодії з іншими підрозділами підприємства. Аналітичний та синтетичний облік при цьому є автоматизованим з використанням субрахунків четвертого порядку. Зроблено висновок, що в цілому підприємство здійснює облік відповідно до вимог чинного законодавства, але існуюча система обліку потребує певного вдосконалення, а саме те, що підприємству слід деталізувати опис інформації щодо збереження та інвентаризації виробничих запасів в наказі про облікову політику й вказати норми природної втрати за кожним видом виробничих запасів. На підприємстві щорічно проводиться інвентаризація, а надлишки запасів виявляють кожного разу, тому рекомендуємо досліджуваному підприємству регулярно проводити інвентаризацію виробничих активів (щоквартально), що дозволить підприємству вчасно приймати відповідні управлінські рішення з відповідним підґрунтям, оскільки управлінський персонал матиме достовірну та своєчасну інформацію. Не менш важливою складовою в обліку виробничих запасів є чіткі правила документообігу, тому підприємству рекомендовано прописати ці правила, де буде вказано порядок прийняття, збереження, відпуску й вибуття виробничих запасів, а також вказано документи, якими підтверджувались всі ці операції та особи, що відповідальні за збереження матеріалів. Рекомендуємо створити документ-інструкцію, в якому б визначалось на кого й які обов'язки покладено в частині контролю інформації щодо надходження, збереження, відпуску та вибуття.

4. На досліджуваному підприємстві відсутня служба контролю та керівництво не бажає створювати відділ контролю, оскільки вважає це економічно недоцільним, то на підприємстві склалась децентралізована система контролю й в обов'язки кожного співробітника входять функції контрольних заходів на ділянках з якими пов'язана їх діяльність. Основну функцію контролю виконує безпосередньо директор та керівники відділів при постійній взаємодії з бухгалтерією. На підприємстві є наглядова рада, яка є органом, що діє на підприємстві та забезпечує законність, ефективність та прозорість діяльності на КП «ТМО» та захисту інтересів територіальної громади міста Одеси й в межах компетенції контролює діяльність директора підприємства. Наявність наглядової ради не компенсує відсутність відділу внутрішнього контролю на підприємстві, тому рекомендовано сформувати службу внутрішнього контролю та звернути увагу на пункт щодо опису та чіткого розподілення обов'язків кожного співробітника у формі інструкцій та вказівок, а для ефективності проведення перевірок виробничих запасів запропоновано низку робочих документів, які допоможуть оцінити стан аналітичного та синтетичного обліку виробничих запасів, які здійснювало підприємство за період, що перевіряється; виконати перевірку своєчасності та правильності відображення в обліку виробничих запасів; здійснити перевірку додержання підприємством вимог нормативних документів, які регламентують порядок ведення обліку виробничих запасів.

5. Під час проведеного аналізу ефективності використання виробничих запасів визначено, що підприємству необхідно переглянути залишки запасів на складах, оптимізувати їх використання та знайти способи використання й переробки. Необхідно приділити увагу рівню виробничих запасів, а саме звернути увагу на їх

кількість, склад, строки щодо закупки для плановірності виробничого процесу. Потрібно продовжувати позитивні тенденції щодо оптимізації витрат (продовження зменшення, або обґрунтоване збільшення витрат, але меншими темпами ніж зростання доходу) та використання матеріальних ресурсів задля збільшення прибутків. Підприємству необхідно також звернути увагу на впровадження нових технологій у виробничий процес. Пришвидшення оборненості виробничих запасів є позитивною тенденцією, оскільки чим швидше відбувається обертання, тим менше збереження їм потрібно. Підприємству рекомендовано продовжувати позитивні тенденції та покращувати обертність запасів й для цього слід раціонально використовувати виробничі запаси відповідно до встановлених нормативів. Варто приділити увагу процесам постачання, зберігання, відпуску та вибуття, а також умовам договорів з контрагентами.

У результаті проведеного аналізу виявлено, що на підприємстві в 2020-2021 роках сформувалась кризова фінансова стійкість, оскільки на підприємстві нестача основних показників, а саме власних оборотних коштів у розмірі 1730,19 млн. грн., власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів у розмірі 1726,55 млн. грн. та загальної величини основних джерел формування запасів у сумі 1726,55 млн. грн. Кризовий фінансовий стан указує на можливість банкрутства підприємства. Така ситуація свідчить про нездатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Вона стає причиною неприпустимого фінансового стану в поточному періоді, що призводить до втрати фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі. Керівництву підприємства необхідно терміново з'ясувати причини такого стану, розробити заходи щодо відновлення фінансової стійкості. Необхідно спрямовувати дії на обґрунтування зменшення запасів і витрат, поповнення власних оборотних коштів, прискорення обертання капіталу в поточних активах.

6. Здійснено побудову економіко-математичної моделі та визначено, що вплив на оборотність виробничих запасів найбільше здійснює третій фактор, тобто матеріаломісткість, при розробці рекомендацій щодо управлінських рішень варто врахувати цю обставину. Після проведення регресивно-кореляційного проведено аналітичне вирівнювання та прогнозування на наступний рік за допомогою майстра діаграм та зазначено, що при збереженні сформованих тенденцій коефіцієнт оборотності виробничих запасів у першому та другому кварталі 2022 року складатиме 26,8222 та 0,8418 відповідно.

Усі наведені вище рекомендації допоможуть КП «ТМО» удосконалити облік, контроль та аналіз виробничих запасів.

АНОТАЦІЯ

Панченко А. С. «Облік, контроль та аналіз виробничих запасів підприємств (на прикладі КП «ТМО»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». – Одеський національний економічний університет. Одеса, 2022 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – операції та процеси пов'язані з обліком та контролем виробничих запасів підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, контролю та аналізу виробничих запасів підприємства.

Проаналізовано нормативно-правову базу з питань обліку, контролю виробничих запасів, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері формування, відображення у бухгалтерському обліку, аналізі та контролі відповідної інформації, а також практичний досвід КП «ТМО».

Запропоновано доповнення наказу «Про облікову політику підприємства» інформацією щодо нормування природної втрати за кожним видом виробничих запасів, створення документу-інструкції, в якому б визначалося на кого й які обов'язки покладено в частині контролю інформації щодо надходження, збереження, відпуску та вибуття виробничих запасів, форми робочих документів для перевірки руху виробничих запасів.

Ключові слова: виробничі запаси, облік, контроль, економічний аналіз.

ANNOTATION

Panchenko A. S. «Accounting, control and analysis of production stocks of enterprises (on the example of ME «TOC»)»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the master's program «Accounting, auditing and taxation of business». – Odessa National Economics University. Odessa, 2022.

The qualification work consists of three sections. The object of the study is operations and processes related to the accounting and control of production stocks of the enterprise.

The work deals with theoretical aspects of accounting, control and analysis of production stocks of the enterprise.

The regulatory and legal framework on accounting, control of production stocks, scientific works of domestic and foreign scientists in the field of formation, reflection in accounting, analysis and control of relevant information, as well as practical experience of ME «TOC» were analyzed.

It is proposed to supplement the order "On the accounting policy of the enterprise" with information on the normalization of natural loss for each type of production stocks, the creation of an instruction document, which would determine who and what duties are assigned in the part of controlling information on the receipt, preservation, release and disposal of production stocks, forms of working documents for checking the movement of production stocks.

Keywords: accounting, economic analysis.